



Vegaplan

DOSSIER
2017



DUURZAAMHEID BIJ DE LANDBOUWONDERNEMINGEN

De Vegaplan Standaard : een troef voor de plantaardige sector

INHOUD

INHOUD	1
VOORWOORD	2
LUIK MILIEU	3
BEHEER VAN HET GEBRUIK VAN HULPBRONNEN	3
BEHOUD VAN BIODIVERSITEIT	4
PREVENTIE VAN AFVAL, BODEM- EN GRONDWATERVERONTREINIGING	5
ENERGIEVERBRUIK EN BEHEER VAN LUCHTEMISSIES	6
SOCIAAL LUIK	7
VOEDSELVEILIGHEID EN TRACEERBAARHEID	7
ARBEIDSMONSTANDIGHEDEN	8
IMPACT OP DE LOKALE GEMEENSCHAP	8
LUIK ECONOMIE	9
OPTIMALE CONTRACTUELE RELATIES	9
VERBETERING VAN PRODUCTIVITEIT EN EFFICIËNTIE	10
BESLUIT	11
BIJKOMENDE INFORMATIE	11
CONTACT	11

De Vegaplan Standaard is een lastenboek voor de **certificatie** van de landbouwbedrijven. Het garandeert de voedselveiligheid en de kwaliteit van de geleverde plantaardige producten. Al sinds 2014 maken geïntegreerde bestrijding (**Integrated Pest Management**) en duurzame ontwikkeling het voorwerp uit van een specifiek luik in het Vegaplan lastenboek. Gelet op de overvloed aan lastenboeken, vragenlijsten, checklists, e.d. in verband met duurzaamheid in de voedingssector, heeft de plantaardige sector zijn verantwoordelijkheid proactief willen nemen tegenover de grote uitdaging van de "duurzame ontwikkeling".

In samenwerking met UGent, die een aantal voor de plantaardige sector belangrijke onderwerpen heeft gebundeld, heeft Vegaplan de onderwerpen geselecteerd die in de Vegaplan Standaard moeten komen om de drie dimensies van de **duurzaamheid** te dekken, zijnde de milieu-, sociale en economische aspecten. Bedoelde eisen zijn in het lastenboek identificeerbaar d.m.v. de vermelding van letter 'D' voor Duurzaamheid en letter 'I' voor IPM.

Specifiek aan het Vegaplan systeem is het **overleg** tussen de landbouworganisaties en de afnemers van landbouwproducten dat leidt tot haalbare maatregelen, gebaseerd op de vraag van de markt en op de bestaande landbouwpraktijken in de plantaardige sector. Deze aanpak ligt aan de basis van de goede aanvaarding door de landbouwwereld en de goede resultaten bij certificeringsaudits.

Sinds de inwerkingtreding van de Vegaplan Standaard in maart 2014 geven de certificeringsinstellingen de **checklists** door aan Vegaplan (onder elektronische vorm). Op basis daarvan worden nauwkeurige statistieken getrokken betreffende het niveau van conformiteit van elke eis uit het lastenboek.

Wij zijn dus nu in staat om een overzicht van de situatie te geven sinds de lancering van de eerste versie van de Vegaplan Standaard. Dit verslag presenteert de resultaten van de duurzaamheidseisen en onderstreept de inspanningen geleverd door de gecertificeerde landbouwondernemingen sinds maart 2014.

Dit overzicht baseert zich op 13.376 individuele checklijsten (op een totaal van 15.826 gecertificeerde ondernemingen).

Wij hebben ons hiervoor gebaseerd op de individuele checklists van 7.817 van de 15.826 Vegaplan gecertificeerde ondernemingen.

Opgelet: omdat sommige eisen enkel voor een bepaald aantal sectoren gelden, varieert ook het totaal aantal ondernemingen in de verschillende tabellen. Alle maatregelen hebben niet hetzelfde gewicht in het kader van het uitreiken van het certificaat:

EISEN

Niveau 1 100 % conform om gecertificeerd te zijn

Niveau 2 70 % conform om gecertificeerd te zijn

Niveau 3 Aanbevelingen (gecontroleerd tijdens de audit maar geen impact op de certificatie)

In de grafieken wordt er rekening gehouden met dit verschil.

Zie ook bijlage 14 van de Vegaplan Standaard, die de duurzaamheidseisen uit het lastenboek bundelt. In dit document worden enkele voorbeelden van duurzaamheidseisen gegeven ter illustratie.

Veel leesgenoot !

BEHEER VAN HET GEBRUIK VAN HULPBRONNEN

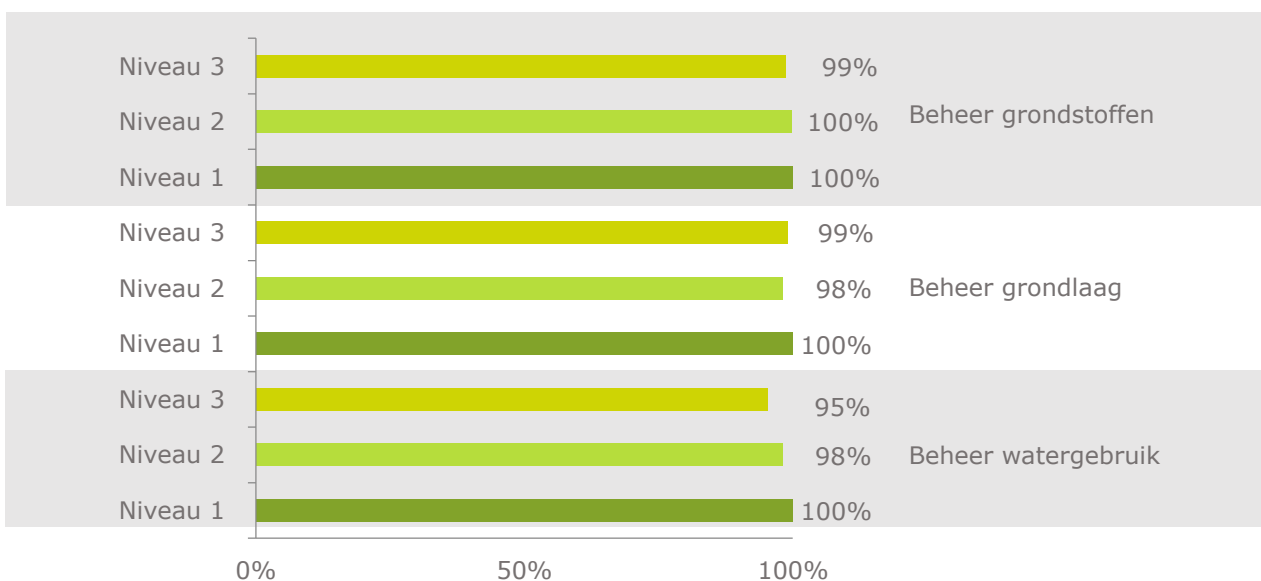
Zuinig omgaan met middelen impliceert een goed beheer van **grondstoffen, teelaarde** en **water**. Dit beheer omvat de identificatie van de oorsprong en de kwaliteit van de input, de registratie van het verbruik ervan, de bemesting op basis van bodemanalyses, het nemen van maatregelen ter vrijwaring van de bodemstructuur en preventie van erosie, de bestrijding van ongedierte, een rationeel en aangepast waterverbruik, ...

Het naleven van de IPM-maatregelen zorgt voor meer gebruik van natuurlijke mechanismen tegen ziekten en plagen en voor een rationeel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dat compatibel is met duurzame ontwikkeling (juiste berekening van de gebruikte hoeveelheid product, respect van de dosis vermeld op het etiket, behandeling onder de beste klimatologische omstandigheden met het oog op de optimale doeltreffendheid van het product, ...).

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek:

- Registratie van de inputten (zaden, gewasbeschermingsmiddelen, mest)
- Jaarlijks onderhoud van de spuiters en de meststofstrooier + driejaarlijkse controle van de spuiters)
- Beheer van bemesting op basis van bodem- of wateranalyses, of in functie van de plant
- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door landbouwers/loonwerkers die over een fytolicensie beschikken.
- Respecteren van de op het etiket voorgeschreven dosis gewasbeschermingsmiddelen
- Teeltrotatie
- Maatregelen tegen bodemerrosie
- Maatregelen ter bestrijding van ongedierte (schadelijke distels, rogge moederkoren en fusarium, bruinrot en ringrot, bacterievuur, ...)
- Gepaste irrigatie
- Watertype keuze in functie van het gebruik
- Preventie van bodemerrosie
- Gebruik van regenwater wanneer mogelijk
- Keuze van de gewasbeschermingsmiddelen in functie van de efficiëntie, ...
- Valoriatie van organische stoffen

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



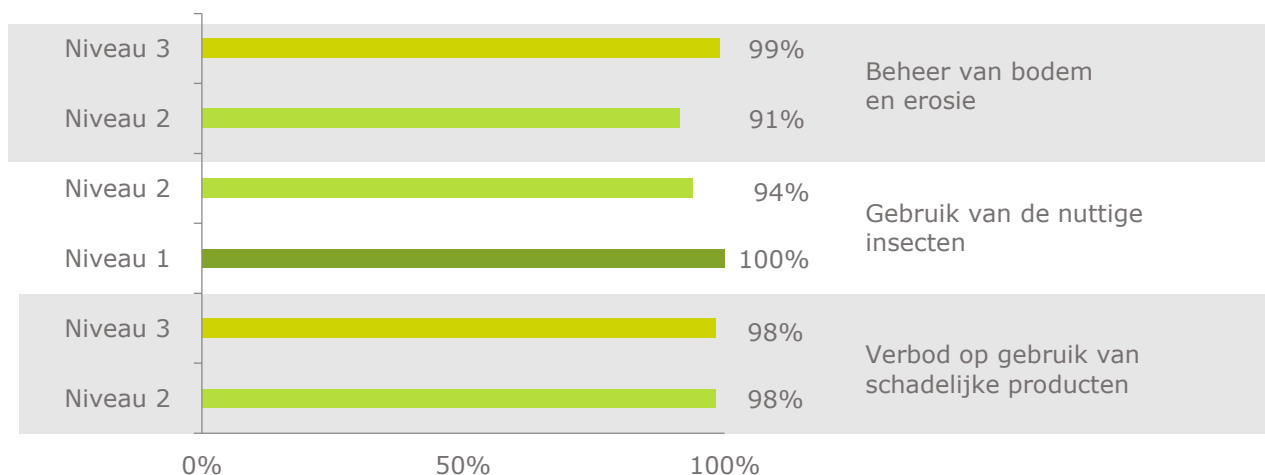
BEHOUD VAN BIODIVERSITEIT

Bepaalde IPM-eisen beogen het behoud van de **lokale biodiversiteit**. Het zijn maatregelen betreffende de teeltpraktijken of de omgeving van de percelen, ter bescherming van de biodiversiteit en het levensmilieu van wilde planten en dieren. Bij bepaalde eisen kan de landbouwer kiezen uit een reeks in het lastenboek voorgestelde acties. Voor deze eisen voegt de landbouwer de lijst van de door hem gekozen acties aan de checklijst toe.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek:

- Bodembeheer, verdichting en erosie voorkomen
- Opvolging van de evolutie van ongedierte en schadelijke insecten
- Gebruik van drachtplanten
- Tijdens de bloei, verbod op het gebruik van producten die schadelijk zijn voor de bestuivers
- Maatregelen ter bescherming van biodiversiteit, ecologische structuren en nuttige organismen (nestkastjes, schuilplaatsen, gras of bloemstrips, hagen...)
- Maatregelen betreffende biologische, chemische en niet-chemische bestrijding, ...
- Zaaien of planten van bodembedekkers of groenbemesters

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



PREVENTIE VAN AFVAL, BODEM- EN GRONDWATERVERONTREINIGING

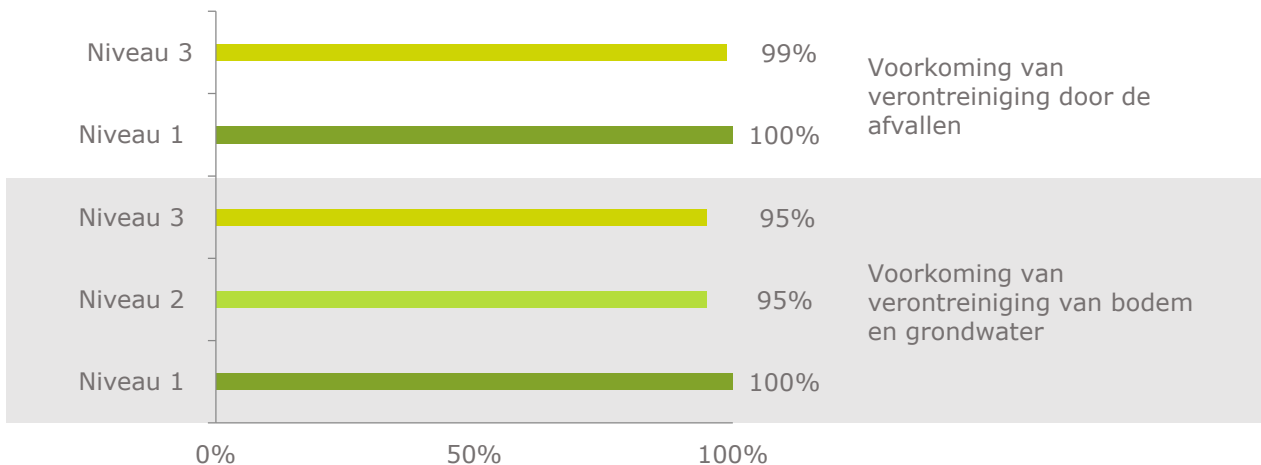
De **bodem** is een essentiële natuurlijke hulpbron. Vervuilde grond kan een schadelijke invloed hebben op de oogst en kan verraderlijk het **grondwater** besmetten. IPM-maatregelen spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van bodem- en grondwaterverontreiniging door het verminderen van, o.a., de impact van het verstuiven op het milieu.

Optimaal beheer van verpakkingen vermindert **afval**. Andere maatregelen kunnen recycling circuits bevorderen.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek :

- Maatregelen betreffende de opslag van gewasbeschermingsmiddelen en mest
- Preventie van olie lekkages
- Fysieke sanering van de productielocaties
- Alternatieve technieken voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen
- Bufferzones
- Vermindering van de overspray drift
- Behandeling van het afvalwater
- Actieplan voor de vermindering van niet-organisch afval (herbruikbare verpakkingen, aankoop in bulk)
- Sorteren van verpakkingsafval
- Overhandiging van de verpakkingen aan Agri-Recover
- Verzameling van landbouwfolies en beschermzeilen
- Afval sorteren per type, recyclage indien mogelijk

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



ENERGIEVERBRUIK EN BEHEER VAN LUCHTEMISSIES

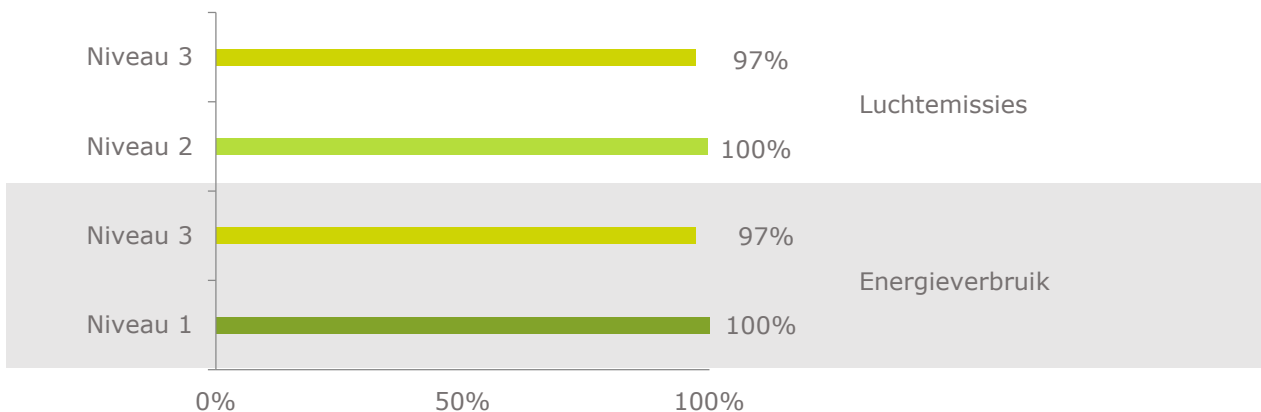
De door de Vegaplan Standaard voorgestelde maatregelen beogen een rationeel **energiegebruik**. De landbouwer kan kiezen uit een lijst met acties. Voor elke eis worden een reeks mogelijke acties voorgesteld, waaruit de landbouwer er tenminste één moet kiezen. Deze actievoorstellen zijn als bijlage in het lastenboek opgenomen.

Het verbruik is echter afhankelijk van het type onderneming, de teelten en de weersomstandigheden. De organisatie van het laden/lossen en de optimalisering van het vervoer leiden tot minder ritten en daarmee minder brandstofverbruik en uitstoot in de atmosfeer.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek

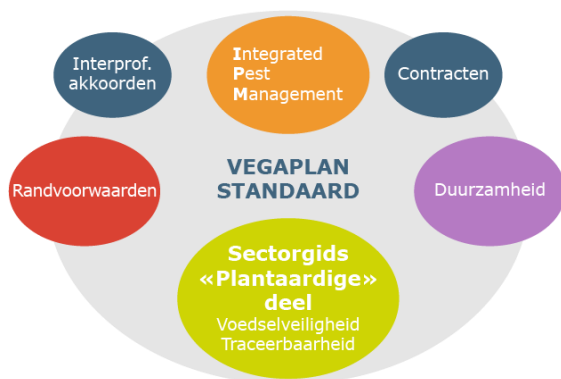
- Bij beschutte teelten, gebruik van een proper deken om minder te moeten verlichten en verwarmen
- Keuze uit een lijst maatregelen (hernieuwbare energie, isolatie, warmteterugwinning, spaarlampen, het kiezen van het juiste materiaal, oriëntatie van de gebouwen, ...)
- Reiniging van drogers en ventilators
- Keuze van de brandstof
- De motor uitzetten tijdens het laden/lossen
- Beperking van het aantal reizen en afstanden

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



VOEDSELVEILIGHEID EN TRACEERBAARHEID

Voedselveiligheid en traceerbaarheid zijn essentiële elementen in de voedselketen. De eisen om aan de criteria van het FAVV te voldoen zijn gebundeld in de Sectorgids G-040 (plantaardige luik), die integraal is opgenomen in de Vegaplan Standaard, zoals hieronder getoond:



Toepassingsgebieden van de eisen uit het lastenboek :

- Opslag en beheer van de gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Bewerkings-, opslag- en verkoopruimtes
- Machines, kisten, containers, verpakkingsmateriaal en pallozen
- Landbouwtransport
- Hygiëne van de personen die plantaardige producten behandelen
- Uitgangsmateriaal en teeltrotatie
- Gebruik van mest, gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Irrigatie en kwaliteit van het gebruikte water
- Voorbereiding voor de verkoop
- Ongedierte
- Te bewaren documenten en registraties
- Meldingsplicht bij het FAVV

In 2015, heeft het FAVV de equivalentie tussen de Vegaplan Standaard en de Sectorgids (G-040 – plantaardige productie) erkend; dit zorgt voor een administratieve vereenvoudiging bij de controles en het uitreiken van het certificaat.

Een fundamenteel aspect van duurzaamheid is het waarborgen van een productie van plantaardige producten met het hoogste niveau van voedselveiligheid. Het naleven van verschillende normen en regelgevingen en van de hygiëne-eisen manifesteert zich in elk stadium van het productieproces (ontvangst, opslag en gebruik van grondstoffen, machines of apparatuur die in contact komen met het product voor de voor-oogst- of na-oogstbehandelingen, teelttechnieken, hygiëne van de personen die de producten behandelen, stockage, hoeveeverkoop en transport).

De inspanningen van de landbouwsector om een veilige productie te garanderen komen tot uiting in de uitstekende resultaten bij de controles van het FAVV. De resultaten op het gebied van voedselveiligheid en traceerbaarheid, op basis van de individuele checklijsten, zullen het voorwerp uitmaken van een volgend dossier.

ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

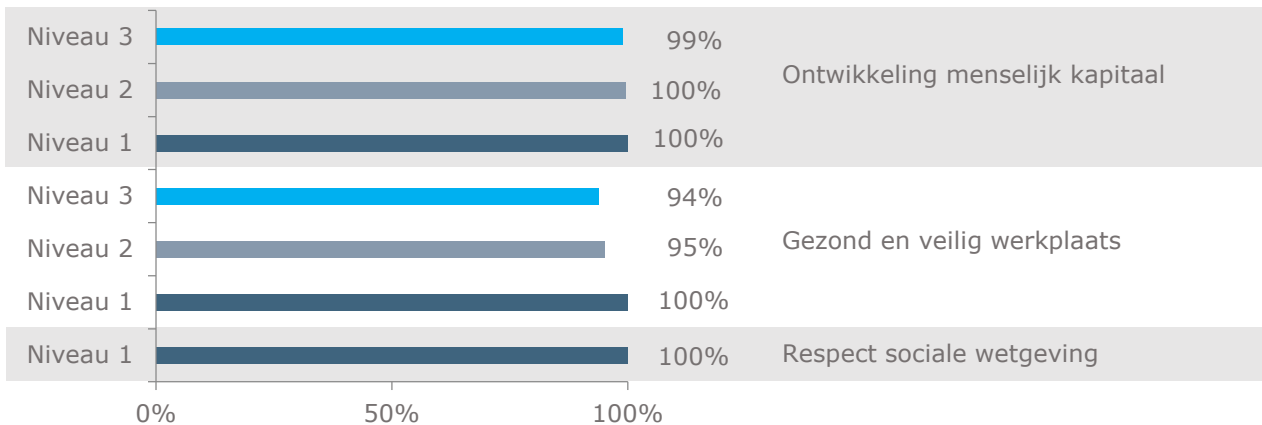
In België wordt de naleving van de wetgeving betreffende de arbeidsomstandigheden en de sociale zekerheid strikt gecontroleerd door de overheid. Ook in de landbouwondernemingen moeten de werkomgeving en de werkomstandigheden veilig en gezond zijn. Om die reden zijn een reeks elementen betreffende deze materie ook in de Vegaplan Standaard opgenomen.

Het verwerven van vaardigheden via opleidingen, begeleiding of publicaties draagt bij tot de ontplooiing van de werknemers en bevordert de goede werking van de onderneming.

Toepassingsgebieden van de eisen uit het lastenboek :

- Bewijs van het naleven van de sociale wetgeving indien personeel aanwezig is binnen de onderneming (arbeidsovereenkomst, Dimonaregister, ...)
- Beschermingskledij bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen
- Aanwezigheid van brandblusser
- Procedure bij ongeval
- EHBO-kit
- Ervaring in eerste hulp indien personeel aanwezig is binnen de onderneming
- Opleiding, begeleiding
- Overige informatie beschikbaar (rassen, ziektes, ...)
- Ontwikkeling van vaardigheden (opleidingen, beurzen,)

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



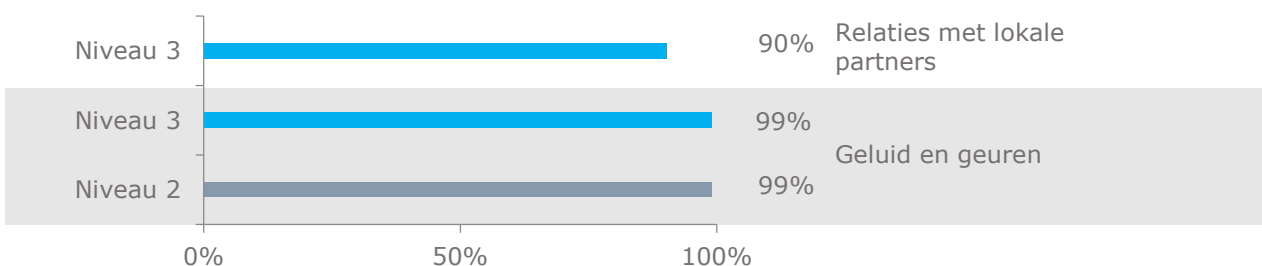
IMPACT OP DE LOKALE GEMEENSCHAP

Een positieve impact op het milieu en de beperking van de **overlast** voor de omwonenden dragen bij tot de opbouw van een **duurzame relatie** met de lokale gemeenschap. Deze relatie kan nog worden verbeterd door het bevorderen van interacties en dialoog.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek :

- Beperking van lawaai en geuren (situering van de gebouwen, voldoende ventilatie, ...)
- Initiatieven in de richting van de lokale partners (bv. overleg met plaatselijke overheden) en verenigingen (opendeur, kinderboerderij, ...)

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



OPTIMALE CONTRACTUELE

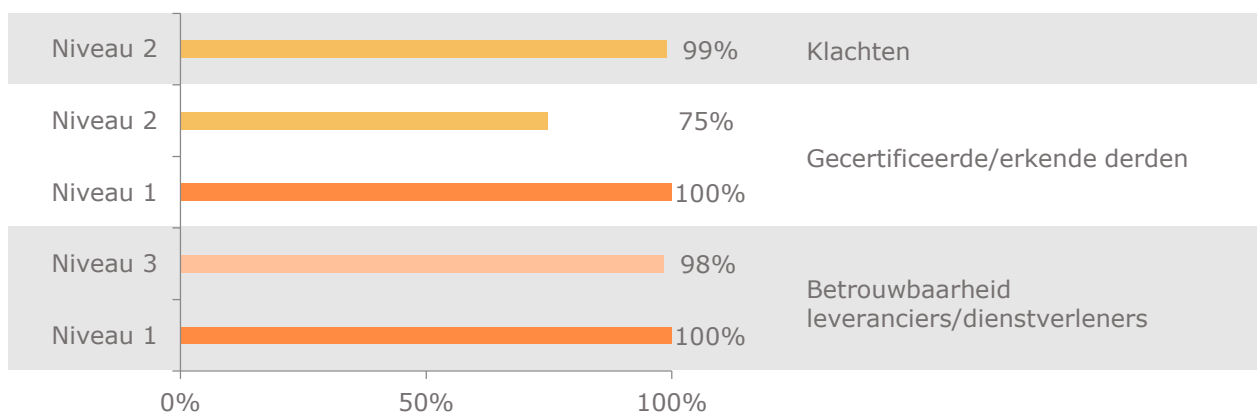
Gezonde contractuele relaties opbouwen met leveranciers, dienstverleners en afnemers en een beroep doen op gecertificeerde en erkende derden voor een kwaliteitsvolle dienstverlening, zorgt voor een goed beheer van de landbouwonderneming.

Klachtenregistratie kan ook bijdragen tot de voortdurende verbetering van de werking van de landbouwonderneming.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek :

- Betrouwbaarheid van leveranciers en afnemers
- Aankoop van gecertificeerde grondstoffen (additieven, FCA, ...)
- Een beroep doen op gecertificeerde loonwerkers (voor werken, transport)
- Sorteren van hoevezaden door een erkende derde
- Registratie en bewerking van de klachten (leveranciers, dienstverleners, klanten)

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



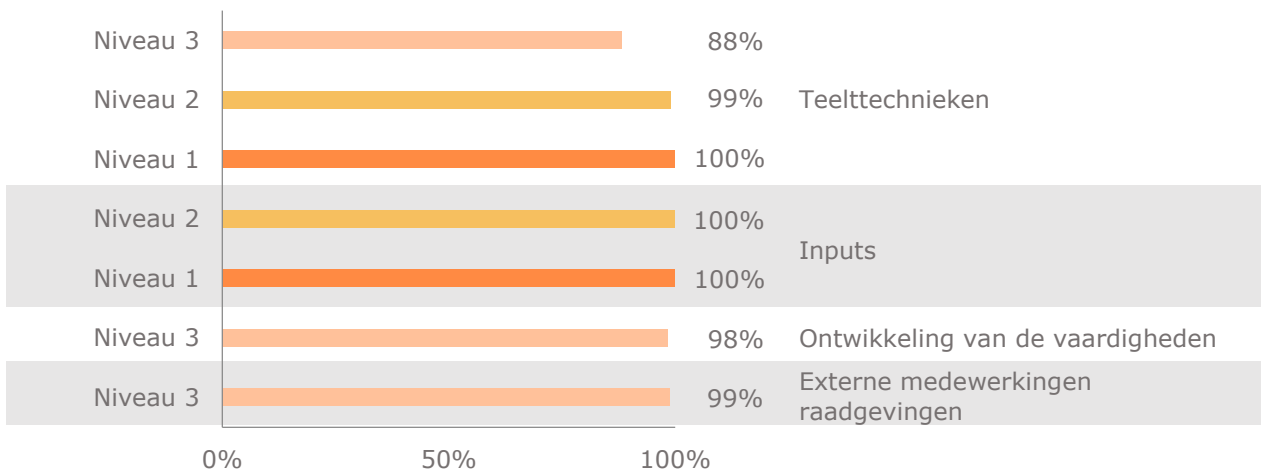
VERBETERING VAN PRODUCTIVITEIT EN EFFICIËNTIE

Een passend beheer van de inputten, het delen van uitrusting en diensten, het inwinnen van extern advies, het verbeteren van de vaardigheden via opleidingen of publicaties, het toepassen van IPM-maatregelen, die de groei van gezonde gewassen bevorderen door natuurlijke mechanismen eerder dan door pesticides, bijdragen aan de verbetering van de productiviteit en aan de economische duurzaamheid binnen de landbouwonderneming.

Voorbeelden van eisen uit het lastenboek

- Registratie van het verbruik van de inputten (zaden, mest, gewasbeschermingsmiddelen)
- Externe samenwerkingen (gezamenlijke uitrusting en diensten, ...)
- Rekening houden met extern advies (boekhouding, consultants, ...)
- Ontwikkeling van de vaardigheden
- Informatie betreffende de geteelde rassen (gevoeligheid/resistentie tegen ziektes, ...)
- Keuze van gewasbeschermingsmiddelen op basis van efficiëntie, ...
- Gebruik van alternatieve technieken voor gewasbeschermingsmiddelen
- Bestrijdingsmaatregelen tegen ongedierte

Conformiteitsgraad van de ondernemingen gecertificeerd voor de Vegaplan Standaard



BESLUIT

De **doelstelling van de plantaardige sector is duidelijk**: een gezonde, kwalitatieve, regelmatige en voldoende productie garanderen met een minimale impact op het milieu en met het oog op het voortbestaan van het bedrijf. Het onderzoek van de individuele checklists toont duidelijk aan dat "conventionele" landbouwbedrijven inspanningen leveren om deze doelstelling te bereiken.

Bij alle onderzochte aspecten is het resultaat hoger dan 90%; dit wordt verklaard door het feit dat veel eisen uit het lastenboek een verplichting zijn ("niveau 1 of 2"). Uit het onderzoek van de individuele checklists blijkt echter dat de aanbevelingen (niveau 3) ook goed worden gevolgd door de landbouwers.

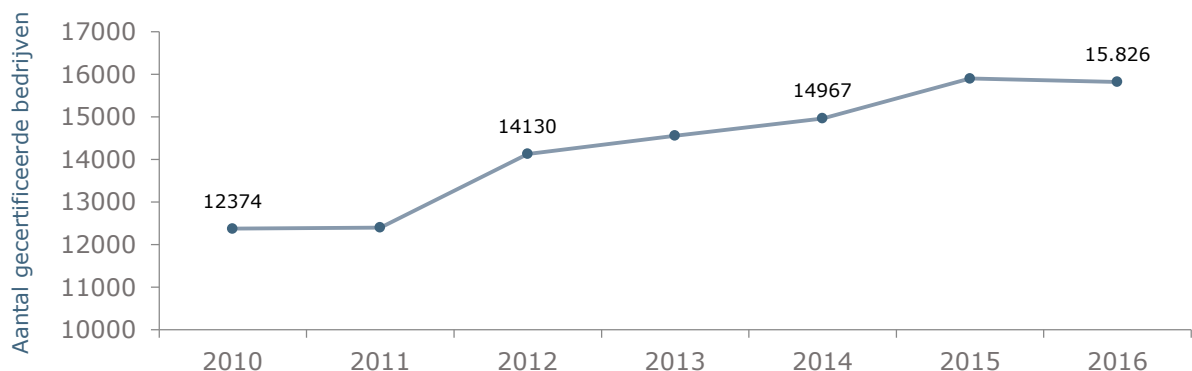
De controle door een onafhankelijk organisme biedt de afnemer een waarborg betreffende een duurzaam productieproces en een voortdurende aandacht voor voedselveiligheid, kwaliteit en milieu. Via het Vegaplancertificaat bevestigen de landbouwers dat zij hun verantwoordelijkheid opnemen om te beantwoorden aan de verwachtingen van de verbruikers en de toenemende vragen vanwege de voedingsbedrijven, de food services en de distributie. Dit vertegenwoordigt een essentiële meerwaarde en een belangrijke troef voor de verkoop van Belgische plantaardige grondstoffen waarvan een groot deel uitgevoerd wordt.

Naast de erkenning van de Vegaplan Standaard door de overheid op nationaal vlak bestaat er tevens een uitwisselbaarheid op internationaal vlak



Vegaplan heeft onlangs de score 'goud' voor de akkerbouwteelten behaald bij SAI (**Sustainable Agriculture Initiative**), het in 2002 door Nestlé, Unilever en Danone opgericht platform dat vandaag 80 leden telt in de voedings- en drankenindustrie. Dankzij deze benchmark kunnen de Vegaplan gecertificeerde ondernemingen en de betrokken voedingsbedrijven bijkomende controles op het vlak van duurzaamheid vermijden.

Evolutie van de certificering voor de Vegaplan Standaard : +28%



BIJKOMENDE INFORMATIE

www.vegaplan.be

Lastenboeken, checklists, handleiding zijn gratis beschikbaar op onze website

CONTACT

Vegaplan v.z.w.

Havenlaan 86C/202B
1000 Brussel
Tel: 02/880.22.00